

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**“ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ
ТА ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ”**

(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
В. П. Марчуком

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права
(протокол № 7 від 04.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Марчук В. П. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Історія політичних та правових вчень” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 23 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, теми самостійної роботи студентів, зміст дисципліни “Історія політичних та правових вчень”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Історія політичних і правових вчень” — засвоїти в повному обсязі навчальну програму і сформувати самостійність як особистісну рису та важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни — засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота студентів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Історія політичних і правових вчень” визначається навчальною програмою дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

До основних форм самостійної роботи студентів з дисципліни “Історія політичних і правових вчень” належать такі:

- опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов’язкових і додаткових наукових літературних джерел;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- написання реферату за заданою проблематикою;
- підготовка доповіді за заданою проблематикою;
- аналітичний розгляд наукових публікацій;
- підготовка контрольної роботи.

У процесі самостійної підготовки до практичного заняття студенти повинні опрацювати лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, проаналізувати відповідні навчальні літературні джерела. Студенти перевіряють рівень засвоєння знань, відповідаючи на питання для самоконтролю.

Домашнє завдання з дисципліни студенти виконують з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань, а також набуття вмінь з навчального матеріалу, винесеного для самостійного опрацювання.

Важливий засіб засвоєння знань — це написання рефератів та доповідей. Написання реферату та підготовку доповіді за заданою проблематикою необхідно починати з ретельно продуманого вступу, де визначаємо мету дослідження, практичне і теоретичне значення теми, максимально точно встановлюємо межу досліджуваної теми, а також методи дослідження.

В основній частині реферату насамперед викладаємо зміст досліджуваної проблеми. Наслідком дослідження можуть бути пропозиції щодо правових та політичних поглядів видатних діячів минулого і сучасності. У такому разі необхідно всебічно обґрунтувати власне бачення проблеми.

Робота повинна завершуватися обґрунтованими висновками.

Доповідь має містити історіографію, бути актуальною своїми проблемами та досліджуваною темою. Завершувати доповідь треба загальними висновками та обґрунтованим власним ставленням щодо висвітленої проблематики.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студента відповідає викладеному, але він припускається певних помилок при розгляді питань, винесених для самостійного опрацювання, обґрунтування неточні, не наводить обґрунтованих доказів;
- оцінка “задовільно” — студент розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається роботи висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;
- оцінка “незадовільно” — студент не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновків.

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ”

№ пор.	Назва змістового модуля, теми
1	2
	<p>Змістовий модуль I. Політичні та правові вчення у Стародавньому світі</p> <p>1 Предмет і метод історії політичних та правових вчень</p> <p>2 Політичні та правові вчення у країнах Стародавнього Сходу</p> <p>3 Політичні та правові вчення у Стародавній Греції</p> <p>4 Політичні та правові вчення у Стародавньому Римі</p>
	<p>Змістовий модуль II. Політичні та правові вчення в середні віки та епоху Відродження</p> <p>5 Політичні та правові вчення в Західній Європі в період виникнення і розвитку феодалізму</p> <p>6 Політичні та правові вчення у країнах Арабського Сходу, Середньої Азії і Закавказзя в період виникнення та розвитку феодалізму</p> <p>7 Політичні та правові вчення в Росії в період виникнення і розвитку феодалізму та утворення централізованої держави</p> <p>8 Політичні та правові вчення в Західній Європі на початку розпаду феодалізму</p>
	<p>Змістовий модуль III. Політичні та правові вчення XVII – першої половини XIX ст.</p> <p>9 Політичні та правові вчення в Голландії та Англії в період раннях буржуазних революцій</p> <p>10 Політичні та правові вчення Європейського Просвітництва (кінець XVII–XVIII ст.)</p> <p>11 Політико-правова думка в Україні (кінець XVII–XVIII ст.)</p> <p>12 Політичні та правові вчення у США в період боротьби за незалежність</p> <p>13 Політичні та правові вчення в Німеччині наприкінці XVIII – на початку XIX ст.</p> <p>14 Політичні та правові вчення в Росії у XVII–XIX ст.</p>

1	2
15	Політичні та правові вчення в Західній Європі (перша половина XIX ст.)
	Змістовий модуль IV. Політичні та правові вчення другої половини XIX–XX ст.
16	Політичні та правові вчення в Західній Європі у другій половині XIX ст.
17	Політико-правові вчення революційних демократів Росії і України, революційних народників та анархістів
18	Політико-правове вчення марксизму-ленінізму
19	Політичні та правові вчення у країнах Європи і США в XX ст.
20	Політичні та правові ідеї і вимоги національно-визвольного руху у XX ст.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Політичні та правові вчення у Стародавньому світі

Тема 1. Предмет і метод історії політичних та правових вчень

Питання для самоконтролю

1. Поняття предмета і методу історії політичних та правових вчень.
2. Класифікація методів історії політичних і правових вчень.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Методи історії політичних і правових вчень: поняття, сутність, класифікація”.

Література [1–16; 59–62]

Тема 2. Політичні та правові вчення у країнах Стародавнього Сходу

Питання для самоконтролю

1. Політична і правова думка в Стародавній Індії.
2. Політико-правові погляди Конфуція.
3. Політико-правові погляди Мао-цзи.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Вчення Конфуція про суспільство, державу і право”.
- “Політична і правова теорія у “Законах Ману””.

Література [1–16; 21; 42; 46; 59; 71]

Тема 3. Політичні та правові вчення у Стародавній Греції

Питання для самоконтролю

1. Політичні та правові ідеї софістів.
2. Вчення Платона про державу і право.
3. Вчення Аристотеля про суспільство, політику, державу і право.
4. Вчення Епікура про свободу, державу і право.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Проекти ідеальної держави в діалогах “Держава” і “Закони”.
- “Політико-правові погляди Піфагора”.

Література [1–16; 20; 59; 60; 104; 105; 113; 114; 119]

Тема 4. Політичні та правові вчення у Стародавньому Римі

Питання для самоконтролю

1. Вчення Цицерона про державу і право.
2. Вчення римських юристів про право (Гай, Папініан, Павло, Ульпіан).
3. Політико-правові погляди Августина.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Політичні та правові ідеї Марка Аврелія”.

Підготуйте доповідь за темою:

- “Римські юристи про природу і систему права, про право і справедливість, про право публічне і приватне”.

Література [1–16; 42; 46; 59; 60; 71; 82; 137; 143]

Змістовий модуль II. Політичні та правові вчення в середні віки та епоху Відродження

Тема 5. Політичні та правові вчення в Західній Європі в період виникнення і розвитку феодалізму

Питання для самоконтролю

1. Політико-правові ідеї раннього християнства.
2. Вчення Фоми Аквінського про державу і право.
3. Політико-правові ідеї середньовікових ересей у Західній Європі.
4. Погляди Марсилія Падуанського на державу і право.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Фома Аквінський про закон і його види”.
- “Формування і розвиток політичних ідей раннього християнства”.

Література [1–16; 18; 19; 27; 42; 71; 143]

Тема 6. Політичні та правові вчення у країнах Арабського Сходу, Середньої Азії і Закавказзя в період виникнення та розвитку феодалізму

Питання для самоконтролю

1. Формування і розвиток мусульманських правових ідей.
2. Політико-правова ідеологія ісламу.
3. Політико-правові погляди Аль-Фарабі.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Утопічний проект ідеальної держави”.

Підготуйте доповідь за темою:

- “Ідеї основних напрямів і сект ісламу”.

Література [1–16; 45]

Тема 7. Політичні та правові вчення в Росії в період виникнення і розвитку феодалізму та утворення централізованої держави

Питання для самоконтролю

1. Політико-правові ідеї в Київській Русі в XI–XIV ст.

2. Політико-правові ідеї І. С. Пересвєтова.
3. Політичні погляди А. М. Курбського.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Ідеї незалежності держави і єдності слов’янських народів у літописах і пам’ятках Київської Русі”.

Підготуйте доповідь за темою:

- “Політична концепція Філофея “Москва – третій Рим”.

Література [1–16; 42; 59; 71; 82; 88; 94]

Тема 8. Політичні та правові вчення в Західній Європі на початку розпаду феодалізму

Питання для самоконтролю

1. Політичні і правові погляди Ніколо Макіавеллі.
2. Політичні та правові ідеї Реформації.
3. Утопічний соціалізм Томаса Мора і його державно-правові ідеї.
4. Вчення Жана Бодена про суверенітет держави.
5. Томазо Кампанелла і його державно-правові погляди.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Теорія суверенітету держави Жана Бодена”.

Підготуйте реферат за темою:

- “Ідеальний суспільний і державний лад в “Утопії” Томаса Мора і “Місті Сонця” Томазо Кампанелли”.

Література [1–16; 26; 29; 57; 59; 68]

**Змістовий модуль III. Політичні та правові вчення
XVII – першої половини XIX ст.**

**Тема 9. Політичні та правові вчення в Голландії та Англії
в період ранніх буржуазних революцій**

Питання для самоконтролю

1. Вчення Гуго Гроція про державу і право.
2. Політичні та правові погляди Бенедикта Спінози.
3. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
4. Політичні та правові погляди Дж. Лільберна.
5. Вчення Дж. Локка про державу і право.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:
  - “Вчення Жана Бодена про суверенітет держави”.“Політико-правове вчення Т. Гоббса за “Левіафаном”.
2. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Ідея поділу влади в політико-правовому вченні Джона Локка”.

Література [1–16; 37; 53; 68; 84; 90; 98]

**Тема 10. Політичні та правові вчення Європейського
Просвітництва (кінець XVII – XVIII ст.)**

Питання для самоконтролю

1. Правові ідеї Чезаре Беккарія.
2. Політичні і правові погляди Вольтера.
3. Вчення Шарля Монтеск'є про державу і право.
4. Політичні та правові погляди французьких матеріалістів XVIII ст.
5. Політичне і правове вчення Ж. Ж. Руссо.
6. Державно-правові ідеї якобінців (Робесп'єр, Марат).

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:
  - “Теорія розподілу влад Ш. Монтеск'є”.
  - “Теорія народного суверенітету Ж. Ж. Руссо”.
2. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Політико-правові ідеї в Деклараціях прав людини і громадянина 1789 і 1793 рр.”

Література [1–17; 42; 59–62; 71; 72; 84; 94; 99; 138]

**Тема 11. Політико-правова думка в Україні
(кінець XVII–XVIII ст.)**

Питання для самоконтролю

1. Обґрунтування абсолютизму у творах Феофана Прокоповича.
2. Суспільно-політичний ідеал Григорія Сковороди.
3. Політико-правові погляди Я. П. Козельського.

Практичні завдання

Підготуйте доповідь за темою:

- “Особливість природного права Я. Козельського”.

Підготуйте реферат за темою:

- “Політичні та правові ідеї Мазепи”.

Література [1–16; 59–62]

**Тема 12. Політичні та правові вчення у США в період
боротьби за незалежність**

Питання для самоконтролю

1. Політичні погляди Т. Джефферсона.
2. Політико-правові ідеї Т. Пейна.
3. Політико-правові погляди А. Гамільтона.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Політико-правові погляди “федералістів”.

Підготуйте реферат за темою:

- “Особливості природного права Томаса Пейна”.

Література [1–16; 21; 42; 46; 59; 71]

**Тема 13. Політичні та правові вчення в Німеччині
наприкінці XVIII – на початку XIX ст.**

Питання для самоконтролю

1. Історична школа права в Німеччині (Гуго, Савіньї, Пухта).
2. Вчення І. Канта про державу і право.
3. Вчення Ф. Гегеля про державу і право.

Практичні завдання

1. Ознайомтесь з проектом держави у праці І. Г. Фіхте “Замкнута торгова держава”.

2. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Зв’язок політичного і правового вчення з етикою за І. Кантом”.
3. Підготуйте реферат за темою:
  - “Співвідношення громадянського суспільства і держави Ф. Гегеля”.

Література [1–16; 20; 59; 60; 104; 105; 113; 114; 119]

Тема 14. Політичні та правові вчення в Росії у XVII–XIX ст.

Питання для самоконтролю

1. Політико-правові погляди Юрія Крижанича.
2. Обґрунтування абсолютизму у творах Ф. Прокоповича.
3. Політико-правові погляди В. Н. Татищева.
4. Політична програма І. Т. Посошкова.
5. Політико-правові погляди слов’янофілів і западників (Б. М. Чичерін).
6. Конституційні проекти М. Муравйова.
7. Політико-правові ідеї у проекті П. Пестеля “Руська правда”.
8. Політико-правові ідеї М. М. Сперанського.
9. Погляди О. М. Радищева на державу і право.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Пестель про унітарний устрій держави і республіканську форму правління”.
2. Підготуйте реферат за темою:
  - “Загальнослов’янська федерація та ідеї її створення”.

Література [1–16; 42; 46; 59; 60; 71; 82; 137; 143]

Тема 15. Політичні та правові вчення в Західній Європі (перша половина XIX ст.)

Питання для самоконтролю

1. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Б. Костана.
2. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Ієремії Бентама.
3. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї К. А. Сен-Сімона.
4. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Ш. Фур’є.
5. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Р. Оуена.

6. Погляди Огюста Конта на державу і право.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:

- “Основні риси політико-правової ідеології лібералізму першої половини XIX ст.”

2. Підготуйте доповідь за темою:

- “Фур’є про фалангу як форму організації нового суспільства”.

Література [1–16; 18; 19; 27; 42; 71; 143]

Змістовий модуль IV. Політичні та правові вчення другої половини XIX–XX ст.

Тема 16. Політичні та правові вчення в Західній Європі у другій половині XIX ст.

Питання для самоконтролю

1. Вчення Р. Ієрінга про інтереси у праві.
2. Теорія держави Л. Гумпловича.
3. Неокантіанське вчення про право Штаммлера.
4. Політико-правова концепція Ф. Ніцше.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:

- “Теорія насильства за Л. Гумпловичем”.

2. Підготуйте доповідь за темою:

- “Елітарна концепція права Ніцше”.
- “Теорія “відродженого” природного права Р. Штаммлера”.

Література [1–16; 45]

Тема 17. Політико-правові вчення революційних демократів Росії і України, революційних народників та анархістів

Питання для самоконтролю

1. Погляди О. І. Герцена на державу і право.
2. Вчення М. Г. Чернишевського про державу і право.
3. Політичні та правові погляди Т. Г. Шевченка.
4. Політичні та правові погляди М. П. Драгоманова.
5. Вчення І. Я. Франка про державу і право.
6. Соціалістичні ідеї І. Я. Франка.
7. Політичні та правові погляди Лесі Українки.

Практичні завдання

Підготуйте реферат за темою:

- “Політичні і правові ідеї української політичної таємної організації “Кирило-Мефодіївське товариство”.
- “Політичні і правові погляди Михайла Драгоманова”.
- “Політичні і правові погляди Тараса Шевченка”.

Література [1–16; 42; 59; 71; 82; 88; 94]

Тема 18. Політико-правове вчення марксизму-ленінізму

Питання для самоконтролю

1. Формування марксистської політико-правової теорії.
2. Анархістська концепція держави і права М. Штірнера.
3. Анархістська теорія держави і права П. Прудона, його проект соціальних реформ.
4. Питання держави, права і законності у працях В. І. Леніна “Про державу” і “Про двовладдя”.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:
  - “Політико-правові вчення марксизму”.
2. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Питання держави і права в “Маніфесті Комуністичної партії” К. Маркса і Ф. Енгельса”.

Література [1–16; 26; 29; 57; 59; 68]

Тема 19. Політичні та правові вчення у країнах Європи і США в ХХ ст.

Питання для самоконтролю

1. Теорія соціальних функцій і корпоративної держави Л. Дюгі.
2. Нормативістська теорія Г. Кельзена і його вчення про державу.
3. Психологічна теорія права Л. Петражицького.
4. Соціологічна теорія права Є. Ерліха.
5. Політико-правова ідеологія фашизму.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Сучасні теорії природного права”.
2. Підготуйте реферат за темою:

- “Соціологічна теорія права Євгена Еріха”.
3. Підготуйте реферат за темою:
- “Психологічна теорія права Л. Петражицького”.

Література [1–16; 37; 53; 68; 84; 90; 98]

Тема 20. Політичні та правові ідеї і вимоги національно-визвольного руху у ХХ ст.

Питання для самоконтролю

1. Політико-правові ідеї М. Ганді.
2. Три великих народних принципи Сунь Ятсена: еволюція і політико-правовий зміст.
3. Ідеї “африканського соціалізму” Л. Сенсора.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат за темою:
  - “Політико-правове вчення Махатми Ганді”.
2. Підготуйте доповідь за темою:
  - “Вчення Сунь Ятсена про три великих народних принципи”.

Література [1–17; 42; 59–62; 71; 72; 84; 94; 99; 138]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Азаркин Н. Н., Левченко В. П., Мартьянов В. Н.* История политических учений. — М: Юристъ, 1994. — Вып. 2.
2. *Борисов Л. П.* История политических и правовых учений: Учеб. пособие. — М., 2001.
3. *Ершнев А. А.* История политических и правовых учений: Учеб. пособие. — К., 2001.
4. *История* политических и правовых учений // Под ред. О. Э. Лейста. — М., 1999, 2001.
5. *История* политических и правовых учений // Под ред. проф. С. Ф. Кечекьяна, Г. И. Федькина. — 2-е изд. — М., 1960.
6. *История* политических и правовых учений: Учебник // Под ред. В. С. Нерсесянца. — М., 1983 (1988, 1995, 1999, 2002).

7. *История* политических и правовых учений: Хрестоматия // Под общ. ред. проф. Г. Г. Демиденко. — Харьков: Факт, 1999.
8. *История* политических и правовых учений: Хрестоматия // Под ред. проф. О. Э. Лейста. — М., 2000.
9. *История* политических и правовых учений. Домарксистский период: Учебник // Под ред. О. Э. Лейста. — М.: Юрид. лит., 1991.
10. *История* политических учений // Под ред. О. В. Мартышина. — М.: Юристъ, 1996. — Вып. 2.
11. *История* политических учений // Под ред. проф. О. В. Мартышина. — М., 2002.
12. *Мірошніченко М. І., Мірошніченко В. І.* Історія вчень про державу і право: Навч. посіб. — К.: АТІКА, 2001.
13. *Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л.* Історія політичної думки. — К.: Основа, 1997.
14. *Шульженко Ф. П., Андрусак Т. Г.* Історія політичних і правових вчень: Навч. посіб. — К., 2001.
15. *Шульженко Ф. П., Андрусак Т. Г.* Історія політичних і правових вчень: Підручник. — К., 1999.
16. *Шульженко Ф. П., Наум М. Ю.* Історія вчень про державу і право: Курс лекцій. — К.: Юрінком, 1997.

Додаткова

17. *Азаркин Н. М.* Монтескье (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1988.
18. *Андреева И. С.* Проблема мира в западноевропейской философии. — М., 1975. — Гл. 4.
19. *Аннерс Эрик.* История европейского права. — М.: Наука, 1996.
20. *Аристотель.* Политика // Соч.: В 4 т. — М., 1984. — Т. 4.
21. *Арон Р.* Этапы развития социологической мысли. — М., 1993. — Ч. 1. Основоположники (Огюст Конт, Карл Маркс).
22. *Архашастра*, или Наука политики. — М.; Л., 1959.
23. *Бакунин М. А.* Федерализм, социализм и антитеологизм. Государственность и анархизм // *Философия. Социология. Политика.* — М., 1989.
24. *Бентам И.* Избранные сочинения. — СПб., 1867. — Т. 1.
25. *Бердяев Н. А.* Истоки и смысл русского коммунизма. — М., 1990.

26. *Бонташ П. К. Прозорова Н. С.* Томас Мор (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1983.
27. *Боргош Ю.* Фома Аквинский (Мыслители прошлого). — 2-е изд. — М., 1975.
28. *Буржуазная философия конца и начала империализма.* — М., 1977.
29. *Бурлацкий Ф. М.* Загадки и урок Никколо Макиавелли. — М., 1977.
30. *Вебер М.* Избранные произведения. — М., 1990.
31. *Волгин В. П.* Развитие общественной мысли во Франции в XVIII в. — М., 1977.
32. *Галанза П. Н.* Учение Канта о государстве и праве. — М., 1960.
33. *Гегель Г.* Политические произведения. — М., 1978.
34. *Гегель Г. В.* Философия права // Вступ. ст. и прим. В. С. Нерсесянц. — М., 1990.
35. *Гелбрейт Д. К.* Новое индустриальное общество. — М., 1969.
36. *Герцен А.* Полное собрание сочинений: В 9 т. — М., 1958.
37. *Гоббс Т.* Левиафан, или Материя, формы и власть государства церковного и гражданского // Соч.: В 2 т. — М., 1992. — Т. 2.
38. *Графский В. Г.* Бакунин (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1985.
39. *Графский В. Г.* Государство и технократия. Историко-политическое исследование. — М., 1981.
40. *Гроций Г.* О праве войны и мира. Три книги, в которых объясняются естественное право и право народов, а также принципы публичного права. — М., 1956.
41. *Гулыга А. В.* Кант. — М., 1977.
42. *Гумплович Л.* Общее учение о государстве. — СПб., 1910.
43. *Деев Н. Н.* Иеремия Бентам // Политическая деятельность. — М., 1979.
44. *Деев Н. Н.* Политические взгляды американских федералистов // Из истории политических учений. — М., 1976.
45. *Декларации прав человека и гражданина 1789 и 1793 гг.* // Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран / Под ред. З. М. Черниловского. — М., 1984. — С. 207–209, 234–236.
46. *Еллинек Г.* Общее учение о государстве. — М., 1908.
47. *Энгельс Ф.* Анти-Дюринг // К. Маркс, Ф. Энгельс. Твори.
48. *Энгельс Ф.* Бакунисты за работою // К. Маркс, Ф. Энгельс. Твори. — Т. 18.

49. *Енгельс Ф.* Становище робітничого класу в Англії // К. Маркс, Ф. Енгельс. Твори. — Т. 2.
50. *Енгельс Ф.* Походження сім'ї, приватної власності і держави // К. Маркс, Ф. Енгельс. Твори. — Т. 21.
51. *Енгельс Ф.* Про авторитет // К. Маркс, Ф. Енгельс. Твори. — Т. 41.
52. *Енгельс Ф.* Розвиток соціалізму від утопії до науки // К. Маркс, Ф. Енгельс. Твори. — Т. 19.
53. *Зайченко Г. А.* Джон Локк (Мыслители прошлого). — М., 1973.
54. *Золотухина Н. М.* Иосиф Волоцкий (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1981.
55. *Золотухина Н. М.* Развитие русской средневековой политико-правовой мысли. — М., 1985.
56. *Зорькин В. Д.* Позитивистская теория права в России. — М., 1978.
57. *Зорькин В. Д.* Политические взгляды Никколо Макиавелли // Вестн. Моск. ун-та. Право. — 1969. — № 6.
58. *История буржуазного конституционализма XIX в.* // Отв. ред. В. С. Нерсесянц. — М., 1986.
59. *История политических и правовых учений. Древний мир.* — М.: Наука, 1985.
60. *История политических и правовых учений. Средние века и Возрождение.* — М.: Наука, 1986.
61. *История политических и правовых учений XVII–XVIII вв.* — М.: Наука, 1989.
62. *История политических и правовых учений XIX в.* // Отв. ред. В. С. Нерсесянц. — М., 1993.
63. *Каленский В. Г.* Мэдисон (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1981.
64. *Кант И.* Метафизика нравов: В 2 ч. — Ч. 1.: Метафизические начала учения о праве // Соч. — М., 1965. — Т. 4. — Ч. 2.
65. *Каутский К.* Предшественники новейшего социализма. — М.; Л., 1925. — Т. 2.
66. *Ковалевский М. М.* Демократия и ее политическая доктрина. — СПб., Вып. 1–2 (лекции 1912–1913 гг.).
67. *Кодлова Н. Ю.* Буржуазные учения о федерализме XVIII–XIX вв. — М., 1988.

68. *Козлихин И. Ю.* История политических и правовых учений. Новое время: от Макиавелли до Канта. — СПб., 2002.
69. *Конт О.* Дух позитивной философии. — СПб., 1910.
70. *Конт О.* Общий обзор позитивизма. — СПб., 1912–1913. — Т. 1–3. Родоначальники позитивизма. — Вып. 4–5.
71. *Коркунов Н. М.* История философии права. — СПб., 1915.
72. *Котляревский С. А.* Власть и право. Проблемы правового государства. — М., 1915.
73. *Кочерга Б. Н.* Социальный оборотень у власти: Что не предвидел К. Маркс и не смог доказать М. Джилас? — Симферополь, 1990.
74. *Кривушин Л. Т.* Проблема государства и общества в домарксистской мысли (Историко-социологические очерки). — Л., 1978.
75. *Крижанич Ю.* Политика. — М., 1887.
76. *Критика* идеологии неофашизма. — М., 1976.
77. *Кропоткин П. А.* Великая Французская революция. 1789–1793. — М., 1979.
78. *Кропоткин П. А.* Современная наука и анархия // Хлеб и воля. Современная наука и анархия. — М., 1990.
79. *Круглашов А. М.* Драма інтелектуала: Політичні ідеї Михайла Драгоманова. — Чернівці, 2000.
80. *Кузнецов В. Н.* Немецкая классическая философия второй половины XVIII — начала XIX века. — М., 1989.
81. *Курпиц Н. Я.* Ковалевский (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1978.
82. *Лазарев В. В., Чаадаев П. Я.* Из истории политической и правовой мысли. — М., 1985.
83. *Лейст О. Э.* Политическая идеология утопических социалистов во Франции в XVIII в. — М., 1972.
84. *Лейст О. Э.* Учение Спинозы о государстве и праве. — М., 1960.
85. *Ленін В. І.* Держава і революція // Повн. збір. тв. — Т. 33.
86. *Ленін В. І.* Про двовладдя // Повн. збір. тв. — Т. 31.
87. *Ленін В. І.* Про диктатуру пролетаріату // Повн. збір. тв. — Т. 39.
88. *Локк Д.* Избранные философские произведения: В 2 т. — М., 1960.—Т. 2.
89. *Луковская Д. И.* Социологическое направление во французской теории права. — Л., 1972.

90. *Макиавелли Н.* Избранные сочинения. — М., 1982.
91. *Мамут Л. С.* Карл Маркс как теоретик государства. — М., 1979.
92. *Маркс К.* К критике гегелевской философии права. Введение // К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. — Т. 1.
93. *Маркс К.* Конспект книги М. Бакуніна “Державність і анархія” // К. Маркс, Ф. Энгельс. Твори. — Т. 18.
94. *Марченко Н. М.* Политические теории и политическая практика в развитых капиталистических странах. — М., 1992.
95. *Марчук В. П.* “Свободное право” в буржуазной юриспруденции. Критика концепции Е. Эрлиха. — К., 1997.
96. *Марчук В. П.* Соціологічні теорії права в Німеччині: Історія і сучасність. — Чернівці, 1998.
97. *Машков А. Д.* Проблемы держави і бюрократії у політико-правових концепціях М. О. Бакуніна і П. О. Кропоткіна: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 1996.
98. *Мееровский Б. В.* Гоббс (Мыслители прошлого). — М., 1975.
99. *Монтескье Ш.* Избранные произведения. — М., 1955.
100. *Мор Т.* Утопия. — М., 1978.
101. *Нарский И. С.* Кант (Мыслители прошлого). — М., 1976.
102. *Налов И. М.* Философия киников. — М., 1982.
103. *Нерсесянц В. С.* Гегелевская философия права. — М., 1974.
104. *Нерсесянц В. С.* Платон (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1984.
105. *Нерсесянц В. С.* Политические учения Древней Греции. — М., 1979.
106. *Нерсесянц В. С.* Сократ. — 2-е изд. — М., 1980.
107. *Ницше Ф.* Сочинения: В 2 т. — М., 1990. — Т. 1–2.
108. *Овсянников М. Ф.* Гегель (Мыслители прошлого). — М., 1971.
109. *Оксианов Э. Н.* Политическая теория Макса Вебера. — Рига, 1985.
110. *Пионтковский А. А.* Учение Гегеля о праве и государстве и его уголовно-правовая теория. — М., 1963.
111. *Пирумова Н. М.* Александр Герцен. Революционер, мыслитель, человек. — М., 1989.
112. *Пирумова Н. М.* Социальная доктрина М. А. Бакунина. — М., 1990.
113. *Платон.* Государство // Соч.: В 3 т. — М., 1971. — Т. 3. — Ч. 1.
114. *Платон.* Законы // Соч.: В 3 т. — М., 1972. — Т. 3. — Ч. 2.

115. *Прозорова Н. С.* Борьба К. Маркса и Ф. Энгельса против анархизма. — М., 1960.
116. *Прозорова Н. С.* П. И. Пестель: Конституционный и другие законодательные проекты. — Запорожье, 2000.
117. *Прокопович Ф.* Правда воли монаршей. — М.; Л., 1953.
118. *Радищев А. Н.* Избранные сочинения. — М.: Госполитиздат, 1952.
119. *Разумович Н. Н.* Политическая и правовая культура. Идеи и институты Древней Греции. — М., 1989.
120. *Робеспьер М.* Революционная законность и правосудие. Статьи и речи. — М., 1959.
121. *Руссо Ж. Ж.* Трактаты. — М, 1969.
122. *Сапрыкин Ю. М.* Политическое учение Гаррингтона. Из истории идейно-политической борьбы в годы английской буржуазной революции XVII века. — М., 1975.
123. *Сатышев В. Е.* Политико-правовые учения в Англии в эпоху буржуазной революции XVII века. — М., 1985.
124. *Скрипилев Е. А.* Добролюбов (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1988.
125. *Скрипилев Е. А.* Чернышевский (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1979.
126. *Спенсер Г.* Основания социологии. — СПб., 1898. — Т. 1–2.
127. *Спенсер Г.* Социальная статика. — СПб., 1906.
128. *Спенсер Г.* Справедливость. — СПб., 1898.
129. *Сперанский М. М.* Проекты и записки. — М.; Л., 1961.
130. *Стиноза Б.* Избранные произведения: В 2 т. — М., 1957. — Т. 2.
131. *Темное Е. И.* Макиавелли (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1979.
132. *Токвиль А.* Демократия в Америке. — М., 1992.
133. *Тонких В. А., Ярецкий Ю. Л.* История политической и правовой мысли России. — М., 1999.
134. *Троцкий Л. Д.* Портреты революционеров. — М., 1991.
135. *Туманов В. А.* Буржуазная правовая идеология. К критике учений о праве. — М., 1971.
136. *Ударцев С. Ф.* Кропоткин (Из истории политической и правовой мысли). — М., 1989.
137. *Утченко С. Л.* Политические учения Древнего Рима. III–I вв. до н. э. — М., 1977.

138. *Фурье Ш.* Избранные сочинения. — М.; Л., 1951–1954. — Т. 1–4.
139. *Цицерон.* Диалоги. О государстве. О законах. — М., 1966.
140. *Чернышевский Н. Г.* Полное собрание сочинений: В 15 т. — М., 1950.
141. *Чибиряев С. А.* Великий русский реформатор. Жизнь, деятельность, политические взгляды М. М. Сперанского. — М., 1989.
142. *Шпенглер О.* Закат Европы. — М.: Мысль, 1993.
143. *Штаммлер Р.* Сущность и задачи правоведения. — СПб., 1908.
144. *Яхин Р. Х.* Государственно-правовые взгляды П. И. Пестеля. — Казань, 1961.
145. *Ячевский В. В.* Общественно-политические и правовые взгляды Л. Н. Толстого. — Воронеж, 1983.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Теми самостійної роботи студентів з дисципліни “Історія політичних і правових вчень”	5
Зміст самостійної роботи	6
Список літератури	15

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. М. Толкачова</i>
Комп'ютерне верстання	<i>К. П. Махня</i>

Зам. № ВКЦ-3908

Підп. до друку 20.06.09. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,28. Обл.-вид. арк. 1,17. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*